

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till ju.da@regeringskansliet.se.

Ju2022/01563

Yttrande över betänkandet *Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel* (SOU 2022:19)

Sammanfattning

Tingsrätten instämmer i huvudsak i utredningens förslag och bedömningar. Samtidigt har tingsrätten några anmärkningar och synpunkter att föra fram, varav följande är de viktigaste.

- Enligt tingsrätten bör det övervägas om inte lagtexten ska innehålla exempel på generella villkor som ett tillstånd till hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning¹ ska innehålla i de fall åtgärden knyts till den misstänkte i stället för till en viss plats. Det skulle bättre säkerställa skyddet för den enskildes personliga integritet samt underlätta domstolsprövningen.
- Om förslagen genomförs kommer det att leda till att antalet ärenden om hemliga tvångsmedel i domstolar ökar. Därtill kommer åtgärderna sannolikt leda till ökad lagföring och att de resurskrävande målen med frihetsberövande bli fler. Tingsrätten bedömer att de föreslagna förändringarna innebär kostnadsökningar för de allmänna domstolarna som inte ryms inom befintliga anslagsramar.

---

¹ Inklusivt hemlig dataavläsning avseende rumsavlyssnings- och kameraövervakningsuppgifter

Hemliga tvångsmedel riktade mot målsäganden

Tingsrätten instämmer i och för sig i förslaget att det ska vara tillåtet att rikta hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning avseende kommunikationsövervaknings- och platsuppgifter mot målsäganden i syfte att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet.

Det är dock ur legalitetsskäl olyckligt om denna centrala fråga ska klargöras i nya förarbetsuttalanden som dessutom i viss mån går emot den bedömning som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden gjort. Det bör därför utredas närmare om det inte av själva lagtexten ska framgå att målsäganden kan bli föremål för åtgärden.

Tingsrätten instämmer i utredningens förslag att det ska vara möjligt att rikta hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation mot ett telefonnummer som det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte eller annars medverkande till brottet har kontaktat eller kan komma att kontakta under den tid som tillståndet avser. Förslaget innebär att målsäganden kan bli föremål för åtgärden.

Enligt tingsrätten bör dock innebörden av rekvisitet ”synnerlig anledning att anta” preciseras i författningskommentaren. Den bestämmelse som rekvisitet sedan tidigare ingår i – och som det hänvisas till i författningskommentaren – avser en helt annan typ av åtgärd än den som nu är aktuell. Innebörden av rekvisitet bör därför preciseras även för nu aktuell bestämmelse.

Avskaffande av platskravet

Tingsrätten instämmer i utredningens förslag att ett tillstånd till hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning m.m. vid behov ska kunna knytas till den misstänkte i stället för till en viss plats. Med den teknik som finns i dag kan risken för integritetsintrång gentemot tredje person till och med minskas.

Enligt förslaget ska ett sådant tillstånd alltid förenas med villkor i syfte att minska onödiga integritetsintrång. Sådana villkor kommer sannolikt att utformas tämligen standardiserat och bör därför framgå redan av lagtexten. Detta i syfte att säkerställa den enskildes skydd för sin personliga integritet. En sådan ordning skulle även underlätta domstolsprövningen.

Regelverkens utformning

Enligt tingsrätten bör en översyn av lagtextens utformning ske. Regelverken är för närvarande svåröverskådlig med bland annat många hänvisningar.

Konsekvensanalys

Förslagen innebär utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel vilket kommer att leda till fler ärenden om hemliga tvångsmedel hos de allmänna domstolarna. Förslaget kommer vidare att medföra en ökning av antalet häktningsframställningar och antalet resurskrävande mål med frihetsberövade i våra domstolar. Därtill kommer de nya straffvärdeventilerna sannolikt medföra ytterligare utredning från åklagarens sida, i fråga om de aktuella rekvisiten, vilket sannolikt kommer leda till mer omfattande sammanträden och ökad tidsåtgång.

Förslaget att tillstånd avseende hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning m.m. ska förenas med särskilda villkor när tillståndet knyts till den skäligen misstänkte i stället för till en viss plats, kommer även sannolikt leda till mer omfattande sammanträden och ökad tidsåtgång.

Hanteringen av hemliga tvångsmedel har redan i dag blivit alltmer resurskrävande vid många tingsrätter, bland annat denna. Orsakerna är säkert flera. En förklaring kan vara ökad användning från åklagarhåll i samband med svårare brottsutredningar. Det handlar även om ny lagstiftning som lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Att hanteringen är resurskrävande visar sig på två sätt. För det första tar arbetet med förhandlingar och prövningar mer tid för den domstolspersonal som arbetar med dessa frågor. För det andra uppstår inte sällan jävsproblematik om åtal senare kommer in som gör att det krävs extra arbete att planera ut målen till huvudförhandlingar.

Tingsrätten har noterat att Domstolsverket i sitt remissvar påpekat att detta förslag kräver ytterligare anslag för de allmänna domstolarna. Enligt tingsrättens mening räknar dock Domstolsverket för lågt när man försöker bedöma en styckkostnad för dessa ärenden. Till skillnad från allmänna domstolsärenden handläggs dessa ärenden ofta av de mest erfarna och kvalificerade domarna. Ett enda ärende kan innebära många prövningar och ett flertal förhandlingar. Dessutom ska allmänna ombud medverka vid förhandlingarna. Ärendena kommer in med ojämn frekvens och är mycket brådskande. Logistiken blir då ofta svår.

Enligt tingsrättens mening är det en orealistisk föreställning att förslaget kan genomföras inom ramen för existerande anslagsramar.

Detta yttrande har beslutats av tingsrätten i sammansättning av lagmannen Anders Dereborg, chefsrådmännen Klas Reinholdsson och Lennart Christianson, rådmannen Anna Bengtsson samt tingsfiskalen Caroline Hörnberg, föredragande och referent.

Anders Dereborg

Caroline Hörnberg